

2015

M. A.

1st Semester Examination

SANSKRIT

PAPER—SAN-102

Full Marks : 40

Time : 2 Hours

The figures in the right hand margin indicate full marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

1. वेदस्य लक्षणं प्रमाणं च सयुक्तिकं सायणाचार्यं रीत्यनुसारं समुपस्थाप्येताम् ।

10

अथवा

वेदब्राह्मणान्तर्गतविधिभागस्य प्रामाण्यं पूर्वोत्तरभागद्वयमुल्लिख्य यथायथं निरूपणीयम् ।

2. केनोपनिषदमवलम्ब्य ब्रह्मतत्त्वं प्रस्तूयताम् ।

10

(Turn Over)

अथवा

अधोनिर्दिष्टेषु मन्त्रेषु कयोश्चिद् द्वयोः सुरगिरा देवनागरीलिप्या सप्रसङ्गं
व्याख्या कार्या— 5×2

- i) श्रोत्रस्य श्रोत्रं मनसो मनो यद्
वाचो ह वाचं स उ प्राणस्य प्राणः ।
चक्षुषश्चक्षुरतिमुच्य धीराः
प्रत्येस्माल्लोकादमृता भवन्ति ।
- ii) यत् प्राणेन प्राणिति येन प्राणः प्रणीयते ।
तदेव ब्रह्म त्वं विद्धि नेदं यदिऽमुपासते ॥
- iii) नाहं मन्ये सुवेदेति नो वेदेति वेद च ।
यो नस्तद् वेद तद् वेद नो न वेदेति वेद च ।

3. अधस्तनेषु निरुक्तसन्दर्भेषु द्वितयं यास्काचार्यरीत्या व्याख्यायताम् — 7×2

- i) भावप्रधानम् आख्यातम्, सत्त्वप्रधानानि नामानि ।
- ii) अणीयस्त्वात्तु शब्देन संज्ञाकरणं व्यवहारार्थं लोके ।
- iii) व्याप्तिमत्त्वात्तु शब्दस्य ।
- iv) अथापीदमन्तरेण मन्त्रेष्वर्थप्रत्ययो न विद्यते ।

4. अधोनिर्दिष्टेषु कस्यापि पदत्रयस्य निर्वचनं सुरगिरा देवनागरीलिपिमाश्रित्य
कार्यम् — 3×2

- a) निघण्टुः b) आचार्यः c) अश्वः d) वीरः

—o—